Пише: Маја Ковачевић
четвртак, 24 април 2008 01:20

Која стратегија је руководила наше преговараче да у ССП-у прихвате одредбу по којој се предузећима из ЕУ дају иста права као и српским привредним друштвима у погледу добара од општег интереса?

Одлука ЕУ да пошаље мисију на Косово и признање независности Косова одређеног броја њених држава чланица отварају ново поглавље у односима Србије са Унијом. Треба бити реалан, суочити се са ситуацијом у којој се Србија нашла, не понашати се као да се ништа није догодило у нашим односима, и у новим околностима сагледати положај Србије у процесу придруживања. Кључно питање је на којим основама ће се градити даљи односи Србије и ЕУ.

Уместо осмишљавања стратегије Србије у новим околностима, придруживање је, по ко зна који пут, предмет поједностављених порука. Размотримо само неке од њих.

У жару политичке кампање, са средишњим питањем да ли потписати или не Споразум о стабилизацији и придруживању, овом споразуму се приписују својства која он уопште нема. Тако чујемо да ће нам потписивање овог споразума омогућити приступ „значајним развојним фондовима”, што је више него дискутабилна тврдња. ЕУ ће у периоду од 2007. до 2013. пружати бесповратну финансијску помоћ свим земљама западног Балкана, у виду програма под називом Претприступни инструмент (IPA), чији корисници су Хрватска, Македонија и Турска, Србија, Црна Гора, Косово, БиХ и Албанија. Располагање овим средствима ни у ком смислу није условљено потписивањем ССП-а. Разлика између земаљаје уобиму предвиђених средстава, али ни то није директно у вези са статусом земље у процесу интеграције, већ је резултат одлуке ЕУ. Тако је, на пример, за 2008. годину по глави становника предвиђено око 33 евра за Хрватску, 35 за Македонију, али само 7 за Турску, иако је и она кандидат, док ће Србија добити 25 евра, БиХ 19, а Црна Гора чак 53.

Такође, кажесе да потписивањеСпоразума значи бољи живот, већу запосленост, додатни прилив страних инвестиција и привредни развој Србијеуопште. Можеда буде, али не мора да значи – то пре свега зависи од политике Владе Србије. Од 2000. године преко 95 одсто производа пореклом из Србије може да се увози на тржиште ЕУ без

плаћања царине, а у року од шест година од ступања ССП-а на снагу, ми бисмо морали да укинемо царине на увоз производа из ЕУ. Уколико би ССП био потписан ове године, тржиште Србије би 2014. било потпуноотворено за готово све производе из 27 земаља ЕУ.

У том контексту тема бр. 1 требалоби да будешта је до сада учињено и шта ће се учинити да се подигне конкурентност наше привреде пре укидања царина на увоз производа из ЕУ. Упркос политичким прокламацијамао европским интеграцијама ми нисмо обезбедили слободну конкуренцијуна тржишту Србије, дозволили смо доминацију произвођачких картела и трговинске монополе, омогућили да један број предузећа добија субвенције без контроле, слабили смо институције задужене за борбу против корупције, спроводили приватизацију која је у немалом броју случајева изазивала озбиљне сумње, и да не набрајамо даље. Да смо другачије радили, у много већој мери бисмо се приближили европским стандардима него што би то учинило пуко потписивање ССП-а.

И најзад, од парола у предизборној кампањи, не чују се изузетно важна питања, какво је на пример: која стратегија је руководила наше преговараче да у ССП-у прихвате одредбу по којој се предузећима из ЕУ даје право стицања власништва над непокретностима, и иста права као и српским привредним друштвима у погледу јавних добара/добара од општег интереса. Учијем интересу је то учињено?Наиме, многе земље су и у процесу придруживања из домена примене горе наведене типске одредбе изричито искључилеприродна богатства, пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште.Од нових чланица ЕУ, Естонија, Летонија, Литванија, Словачка и Мађарска су задржале ограничења у погледу куповине пољопривредног земљишта и шума током седам година од учлањења, са могућношћу продужења за још три године, Чешка слично, Пољска задржава рестрикције читавих 12 година, а Словенија може примењивати посебан механизам током седам година – подсетимо: од учлањења. Што се нашег региона тиче, Албанија и Хрватска су у својим ССП изричито искључиле једнака права над наведеним добрима. Од бројних разлога за овакво поступање, наведимо само један: цене пољопривредног земљишта у земљама Централне и Источне Европе, као и на западном Балкану су неупоредиво ниже него у ЕУ, и оправдана је бојазан да би се земља куповала само у шпекулативне сврхе.

На крају рецимо: није потребан ССП за спровођење одговорне и стратешки осмишљене реформе. Није потребан за поштовање закона, за борбу против корупције, монопола, тржишну економију, борбу за заштиту животне средине и стратегију економског развоја Србије. ССП је једно од могућих средстава застратешко укључивање Србије у јединствено тржиште ЕУ. Стога, не треба веровати фразама да је ССП неопходан како би се спроводиле реформе у Србији. Неодговорност и злоупотребу јавних послова због

личних и партијских промоција не треба сакривати иза европских интеграција.

шеф Канцеларије за придруживање СРЈ Европској унији 2001–2003.

[објављено: 24/04/2008, Политика]